

Değerli Dinleyenlerim,

TTGV Ödülleri etkinliğinin büyük bir dikkat ve sebatla sürdürülmesini izlemek beni çok mutlu ediyor. Ayrıca, bu etkinliğe ilginin ve katılımların giderek artması sevindirici. Bu itibarla TTGV Yönetimini kutluyor ve teşekkür ediyorum.

Bu fırsattan yararlanarak bugün sizlere Üretim ve Üretmekten bahsedeceğim.

Tarımın bulunmasından itibaren bitkilerin ve hayvanların bolluğu ve bunun sürekliliğinin sağlanması, insanları en çok meşgul eden konulardan birisi olmuştur. Örneğin, Anadolu'nun önemli bir bölümünde hüküm süren Frigyalılar tarım faaliyetlerini koruyacak hukuk kuralları oluşturmuşlardır. Bu kurallara göre, saban kırma ve öküz kesmenin cezası ölümdür. Dokumacılık alanında da ileri giden Frigyalılar, çok tanrılı bir dinî inanca sahip olmakla beraber, en fazla, bereket ve bolluk tanrıçası Kybele'ye önem vermişlerdir.

Yunan filozof Efesli Heraklitos'a (MÖ 575) göre, *Evrendeki her şey, her nesne sürekli hareket ve değişim halindedir. Evrenin temel yasası, çalışma ve düşünce farklılıklarıdır. Karşıt olan şeyler bir araya gelir ve uzlaşmaz olanlardan bir güzel uyum doğar. Buna diyalektik kavramı* deniyor. Diyalog'dan türeyen bir kelime olarak diyalektik, etik kurallara uyar şekilde tartışarak belirli konular üzerinde anlaşılabilir demektir. Alman düşünür Friedrich Hegel'e (1770–1831) göre *Diyalektik, bir gelişme süreci olup, bu süreç içinde her varlık, her nesnenin tez-antitez-sentez aşamalarından geçmesiyle yeni bir gerçek ve durum ortaya çıkar. Yani, Hegel'in diyalektiği maddenin düşünceden doğduğu tezine dayanır. Marx (1818–1883) ve Engels (1820–1895), Düşüncenin maddeden üretilmekte ve diyalektik'in maddi nitelikte bir varlığı içermekte olduğunu* iddia ederler. Buna Diyalektik Materyalizm deniyor. Bu iddiaya göre, *Materyalizm'in (maddecilik) özünde insanın düşünsel ve duygusal yeteneklere sahip olması yatar. İnsan kendi varlığını sürdürdürebilmek için sürekli çalışır ve üretir.*

Türk Dil Kurumu (TDK), **üretmek**'i

-Aynı türden canlıları çoğaltmak

-Ekonomik bir etkinlik sonucu ürün elde etmek

-Oluşturmak, yaratmak, meydana getirmek (fikir üretmek gibi)

şeklinde tanımlıyor.

Bilindiği gibi, bir üretimin meydana getirilmesinde kullanılan unsurlara **üretim faktörleri** denir. Bunlar toprak, emek, sermaye ve girişimcidir. Yer altı ve yer üstü kaynaklarıyla tabiattaki her türlü unsur toprak kavramı içinde sayılır. Emek, üretimde kullanılan iş gücüdür. Üretimde kullanılan üretim araçları sermaye kabul edilir, bilgi birikimi de sermayenin bir parçası addediliyor. Girişimci, diğer üretim faktörlerini bir araya getirip organize ederek mal ve/veya hizmete dönüştüren, ya da dönüştürülmesini sağlayan kişi veya kişilerdir. Liderlik ve girişimcilik birbirine benzer, bu itibarla girişimcilerden liderlik özelliklerine sahip olmaları beklenir. Girişimci risk alabilen ve inovatif (yenilikçi) bir hüviyete sahip olmalıdır. Bu özellikleriyle **girişimci**, refahın oluşmasında baş rol oynayan kişiyi temsil eder.

Mal ve hizmetlerin üretimi, dağıtımı, değişimi ve tüketimi ile ilgili etkinliklere **üretim faaliyeti** deniyor. Başlıca üretim faaliyetleri sanayi, tarım, hayvancılık ve hizmet sektörüdür. Hizmet sektörü bankacılık, turizm, sağlık, eğitim gibi hizmet türlerini kapsar. Makine ve benzeri araçlar kullanarak bir madde ve gücün niteliğini ve şeklini değiştirerek üretimde bulunan faaliyet dalına sanayi veya endüstri diyoruz. İlgili mevzuatta sahip olması gereken vasıfları tanımlanmış olan sanayici, belirli bir sektörde önemli olan girişimcidir. Gerçek sanayici paradan para kazanmak yerine üretim ve yaratıcılıkla başarılı olmayı tercih eder; böylece ülkenin gelişimine fiili katkı sağlar.

Türk toplumu Osmanlı İmparatorluğunun uzun süren gerileme ve çöküş döneminin bıraktığı izleri taşıyor. Bu süre zarfında batıda gerçekleşen aydınlanma dönemi, sanayi devrimi gibi gelişmelerin dışında kalmış, onlar yapsın sen kullan alışkanlığı yerleşmiştir. Bir ironi yapmak gerekirse, yukarıda verilen üretim tanımının yalnız birinci satırı ile, yani *aynı türden canlıları çoğaltmakla* ilgili kalınmış. Ama amaç koyun, sığır, tavuk yetiştirmek değil, insan, yani eşref-i mahlûkat sayısını artırmak olmuş. Kısaca, üretmek kavramı **üremek** kavramı içine sokularak mesele basitleştirilmiş. Nüfusun büyük çoğunluğunu teşkil eden müslüman halk, asker veya katip, yani devlet memuru olmak dışındaki işleri gayri müslim vatandaşlara bırakmışlar. Öyle ki, mübadele, varlık vergisi, 6–7 Eylül olayları gibi gayri müslim vatandaşların eksilmesine sebep olan olaylardan sonra, elektrikçi, tesisatçı gibi mesleklerde ustalaşmış kişi bulmak sıkıntısı yaşanmış. Batıdaki hızlı gelişme ve toplumumuzun bunun dışında kalması, bilim ve teknoloji, sanayi, hatta ticaret ve devlet yönetimi alanlarında batıya muhtaç kalınması sonucunu doğurmuştur. Bu durum, toplumun önemli bir kısmında aşağılık kompleksi yaratmış, bazı işlerin ve becerilerin sadece batılılara ait olduğu inancı yaygınlaşmıştır. Öyle ki, Milli Mücadelenin başlangıç safhasında, Sivas Kongresinde, Amerikan mandası tartışılmıştır.

Kurtuluş Savaşı zaferinden sonra, Lozan siyasi zaferi arifesinde, Cumhuriyetin ilanından önce İzmir İktisat Kongresi ile başlatılan ekonomik başarı hareketinden sonraki süreçte, Birinci Beş Yıllık Sanayileşme Planı (1934–1938) çok önemli bir dönüm noktası teşkil etmektedir. Bu plan sayesinde bir çoğu yakın zamana kadar yaşayan önemli sanayi tesisleri kurularak ülke ihtiyaçlarının büyük bir kısmının yerli olarak karşılanması sağlanmıştır. Bunun kadar önemlisi, kurulan fabrikaların etrafında ve yakınında şehirler meydana getirilerek buralarda çağdaş yaşama ait, ülkede örnek teşkil edecek, okul, sinema, tiyatro, konser ve balo salonları, kütüphaneler, spor tesisleri kurulmuş olmasıdır. Birinciden sonra uygulanmak üzere hazırlanan İkinci Sanayileşme Planı'ndan ikinci dünya harbi dolayısıyla vazgeçilmiştir.

1947 senesinde uygulanan Truman doktrini ve onu izleyen Marshall Planı İkinci Dünya Harbi sebebiyle duraklayan sanayileşme hareketine vurulan bir darbe olmuştur. Bu planın uygulanması sonucunda TOMTAŞ (Tayyare Otomobil ve Motor A. Ş.) ve türevleri olan tesisler, Etimesgut, Gazi gibi uçak ve motor fabrikaları, geliştirilmiş, imalata hazır ürünlere sahip olmalarına rağmen, işsiz kalarak kapanmıştır. Bu münasebetle, TOMTAŞ'ın 1925 yılında Türk Hava Kurumu ve Junkers ortaklığı ile kurulduğunu hatırlatayım. Alman uçak imalatçısı Junkers Versay Antlaşması gereği, Almanyada uçak imal edemediği için faaliyetini dış ülkelerde yürütme arayışı içindedir. O tarihlerde Boeing, Airbus gibi firmalar ortada yoktur. Kurulduğu tarih ve yeni kurulmuş Cumhuriyetin durumu göz önünde bulundurulursa bu girişimin ne kadar cesur ve bir o kadar da gelecek öngörüsüne sahip olduğu anlaşılır. Bu itibarla TOMTAŞ'ın ve onunla başlayan uçak ve uzay sanayisinin kaybedilmesi çok üzüntülecek bir olaydır. Aynı

tarihlerde Rusyada Junkers eliyle kurulan tesis, bugün havacılık alanına damgasını vuran Mig, Tupolev gibi uçakların geliştirilip üretildiği kuruluşa dönüşmüş bulunuyor.

1963'de başlayan planlı dönemde, 1980 yılına kadar süren uygulamalar, bazı eksik ve yanlışlara rağmen, Türkiyeye demir-çelik, petro-kimya, gemi inşa, tüketim elektroniği, telekomünikasyon, otomotiv, uçak ve uzay, toprak sanayi dallarında önemli tesisler kazandırmıştır. Bu dönemin en büyük yanlışı, işçi dövizleri ve bunun gibi, zaman zaman dövizin bollaşmasını sağlayan etkenlerin ortaya çıkması durumlarında koruyucu tedbirlerin gevşetilerek ara ve yatırım malı imalatına geçiş hızının azaltılması, hatta durdurulması olmuştur.

Gelişmekte olan Türk sanayisine vurulan diğer bir darbe 24 Ocak 1980 kararlarıdır. Bu kararlarla uygulanmakta olan Karma Ekonomik Sistem ve İthal İkamesi terkedilmiş ve Serbest Piyasa Ekonomisine geçilmiştir. Gerçekte yapılan, o dönemdeki IMF politikalarının katı kuralcı bir biçimde uygulanmasıdır. Bu suretle, 1970'lerden itibaren dünyada başlayan neo-liberal hareketin finansal serbestleşme politikaları Türkiye'de de hayata girmiştir. 24 Ocak kararları sonucu, neredeyse, bütün sübvansiyonların ve koruma tedbirlerinin kaldırılmasıyla, sanayi şirketleri adeta sudan çıkmış balığa dönmüşlerdir. Bu dönemde sanayi gözden düşmüş ve hizmet sektörü ön plana çıkmıştır.

Sanayileşme devrimi üç yüz yıldan beri hiç durmadı ve durmayacak. Türkiye bundan önceki üç sanayi devriminin dışında kalmış olup tarım, hayvancılık ve sanayide yeterli üretim yapamayan bir tüketim toplumu durumundadır. Öyle ki, Prof. Daron Acemoğlu'nun deyimi ile *Türkiye tüketim tarafından çekilen bir ekonomi haline gelmiştir*. Görünüm, Endüstri 4.0 devrimini de iskalayacağımız endişesini doğuruyor, umarım böyle olmaz.

Diyalektik anlayışa göre ister madde düşünceden, isterse düşünce maddeden doğsun üretim en geniş anlamı ile hep var olacaktır. Geçmişte toprak, toprağı işlemek ve emek kutsal sayılmıştır. Çocuklarımıza, gençlerimize kazandıracağımız üretimin ve alın terinin vazgeçilmezliği inancı, onların yerli ürünlere yönelmelerine ve bu ürünleri bir övünme unsuru olarak kabul etmelerine, sonuçta girişimci ve üretken nesiller yetişmesine yardımcı olacaktır. Burada, 2019 ödülleri törenine gönderdiğim mesajda eğitimlerine özel bir dikkat ve önem verilmesinin altını çizdiğim z ve alfa kuşaklarını işaret ediyorum. Bu bağlamda, 1929 yılında İsmet İnönü tarafından dile getirilen, 1946'dan itibaren Yerli Mallar Haftası, 1983'den sonra ise Tutum, Yatırım ve Yerli Mallar Haftası ismi ile 12-18 Aralık tarihleri arasında yapılan kutlamanın, Andımız ile birlikte, çeşitli etkinliklerle canlandırılarak uygulamaya geçirilmesinin faydalı olacağını düşünüyorum.

Değerli dinleyenler, adıma bu ödülü verme nezaketini gösteren TTGV'na en içten teşekkürlerimle, katılımcıları ve ödül kazananları kutluyor, hepinize saygılar sunuyorum.

Fikret Yücel